

Eser Tanıtımı-İnceleme

Hem Kitap Hem Film: Fahrenheit 451

A Book And A Movie: Fahrenheit 451

Bülent Kılıç *Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye*

Öz

Fahrenheit 451, kitap kağıtlarının yanıp tutuştuğu ısı derecesidir. Yazar Ray Bradbury'nin sembolik bir rakam olarak kullandığı bu ısı derecesi geleceğin bir bilim kurgu dünyasında tüm kitapların yakıldığı ve kitap okumanın yasaklandığı bir distopyayı anlatıyor. Tüm görevleri kitapları ve gerekirse kitap bulunan evin tamamını yakmak olan itfaiye teşkilatının başarılı erlerinden Montag bir gün yakttıkları evlerden birisinden bir kitap çalar. Montag'ın kitaplarla tanışmasına ve merak ettiği o büyülü dünyaya girmesine yol açan bu eylem zamanla büyür ve Montag'ın evi sakladığı kitaplarla dolar. Ancak itfaiye teşkilatı amiri Yüzbaşı Beatty bu durumun farkına varır ve Montag'ı deşifre eder. Bunun üzerine kaçan Montag, kitap okuyan insanlara katılır ve fark eder ki aslında toplulukta her insan bir kitaptır. Herkes bir kitabı ezberlemiştir ve aslında kitaplar yakılsa bile asla yok edilememiştir. "Fahrenheit 451", 1966 yılında Francois Truffaut yönetmenliğinde filme çekilir. Bu ilk versiyonda baş rollerde Oskar Werner ve Julie Christie oynamaktadır. Daha sonra 2018 yılında yönetmen Ramin Bahrani tarafından bir kez daha filme alınır. Bu filmde başrolleri Michael B. Jordan ve Michael Shannon oynamaktadır. Her iki film de orijinal romana tam sadık kalmasa da oldukça başarılıdır.

Anahtar sözcükler: kitap, bilim kurgu, distopya

Abstract

Fahrenheit 451 is the temperature at which book paper burns. This temperature, used as a symbol by author Ray Bradbury, depicts a dystopian future science fiction world where all books are burned and reading is forbidden. Montag, a successful firefighter whose sole duty is to burn books and, if necessary, entire houses containing them, steals a book from one of the houses they are burning. This act, which leads Montag to discover books and enter the magical world he is curious about, grows over time, and Montag's house fills with the books he hides. However, the fire chief, Captain Beatty, discovers this and exposes Montag. Fleeing, Montag joins a group of book readers and realizes that every person in the community is actually a book. Everyone has memorized a book, and even if the books are burned, they can never be destroyed. "Fahrenheit 451" was filmed in 1966 under the direction of Francois Truffaut. Oskar Werner and Julie Christie starred in this first version. It was later adapted into a film once again in 2018 by director Ramin Bahrani. The film stars Michael B. Jordan and Michael Shannon in the lead roles. While both films are not entirely faithful to the original novel, they are both quite successful.

Keywords: book, science fiction, dystopia

Geliş Tarihi / Received: 24.02.2026 Kabul Tarihi / Accepted: 04.03.2026 Yayın Tarihi / Published: 11.03.2026

Sorumlu Yazar / Correspondence: Bülent Kılıç Eposta: bulentkili64@gmail.com

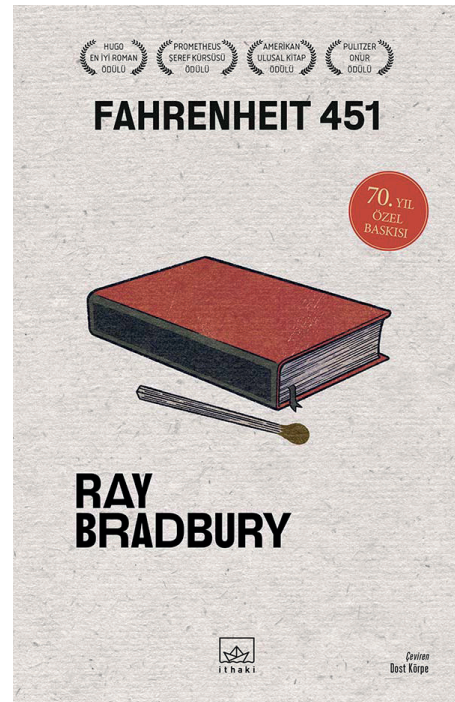
Sorumlu Editör / Handling Editor: Nuray Özgülnar

Atıf için / Suggested Citation: Kılıç, B. (2026). Hem Kitap Hem Film: Fahrenheit 451. *Sosyal Bilimler ve Sağlık Bülteni (SoSa)*, KIŞ(17), 79-87

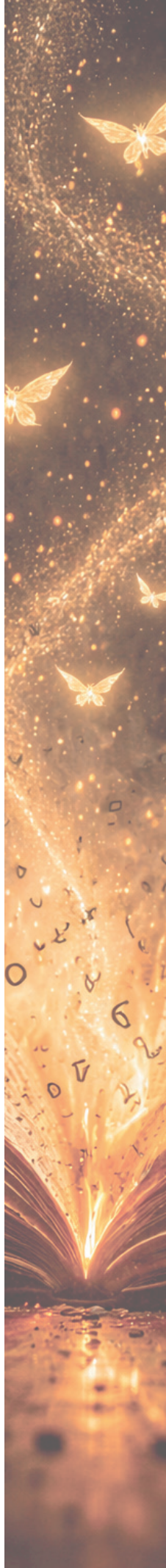
“Ateşi bu kadar sevimli yapan nedir? Hangi yaşta olursak olalım, bizi ona çeken nedir? Ateşin devamlı hareketi, insanların icat etmek isteyip bir türlü başaramadıkları şey. Ya da daha doğrusu, neredeyse devamlı bir hareket. Ateş nedir? O bir sırdır. Ateşin gerçek güzelliği onun sorumluluk ve sonuçları yok etmesindedir.”

Fahrenheit 451, kitap kağıtlarının yanıp tutuştuğu ısı derecesidir (232,8 derece). Ray Bradbury’nin sembolik bir rakam olarak kullandığı bu ısı derecesi geleceğin bir bilim kurgu dünyasında tüm kitapların yakıldığı ve kitap okumanın yasaklandığı bir distopyayı anlatıyor. 1920 yılında Illionis’te doğan Ray Bradbury, 2012 yılında yaşamını Los Angeles’ta kaybetti. Uzun bir süre oldukça yoksul bir yaşam süren, sokaklarda gazete satarak yaşamını kazanan ve bu nedenle üniversiteye gidemeyen Bradbury, kitap okumaya olan tutkusu yüzünden sürekli Los Angeles’ta UCLA kampüsündeki kütüphanede zaman geçirmiştir. 1950 yılında kütüphanenin bodrum katındaki daktilo odasında beş saatini bir dolara kiraladığı daktiloyla öykülerini yazmaya başlar.

İlk kısa öyküsü bir gece arkadaşıyla sokakta yürürken polisin kendilerini durdurup ne yaptıklarını sorduğu gerçek bir olaya dayanır. Ray Bradbury polise *“ayaklarımızın birini diğerinin önüne koyuyoruz”* yanıtını verir. Polisin kızarak sorusunu tekrarlaması üzerine *“havayı soluyoruz, konuşuyoruz ve yürüyoruz”* der. Polis yanıt verir; *“Demek yürüyorsunuz, sadece yürüyor musunuz? Pekala bir daha yapmayın!”*. Bu komik ama bir o kadar da korkunç olayı öyküleştiren Bradbury, yürümenin yasaklandığı ve bütün yayaların suçlu sayıldığı gelecek bir zamanda geçen *“Yaya”* adlı ilk öyküsünü yazar. Hikaye birçok dergi tarafından reddedildikten sonra mütevazı bir dergi olan The Reporter’da basılır. Bradbury bu şekilde 2 yıl içinde beş kısa hikaye daha yazar. Bu öykülerden birisi de *“İtfaiyeci”* isimli öyküsüdür. Gelecek zamanda geçen ve itfaiyecilerin kitapları yakmasını konu alan öyküyü Bradbury yeterli parasının olmaması nedeniyle sadece 9,5 dolar kiralama bedeline denk gelen bir sürede (10 gün) ve oldukça hızlı bir şekilde yazmıştır. *“İtfaiyeci”* tüm dergiler tarafından reddedildikten sonra bir başka küçük dergide Galaxy Magazine’de yayınlanır. Daha sonra bir editör bu öyküyü uzatıp en az iki katına çıkartırsa bir roman halinde yayınlayacağını belirtir ve 1953 yılında *“İtfaiyeci”* öyküsünün geliştirilmiş haliyle *“Fahrenheit 451”* yayınlanır.

Kitabın 70. Yıl Özel Baskı Kapağı (2023)

Kitap ne demektir ve ne önemi vardır? Ray Bradbury bir kitap tutkunu olarak bunu şu sözlerle aktarıyor: Kitaplar gerçeklerden bahseder. Kitap her yerdedir. Eğer ülkedeki tüm çocukların kütüphanelerde yaşayarak “osmoz” yoluyla öğrenmelerini sağlarsak işte o zaman uyuşturucu, sokak çeteleri, cinayet rakamlarımız sıfıra yaklaşacaktır. Ancak kitaptaki itfaiye şefinin dediği gibi saniyede üç resimle ve bir dakikalık TV reklamları tarzında beyinlere sürekli bombardıman yaparsak o zaman dünyayı kitap okumayanlara bırakmış oluruz.

1950’li yıllarda yazılmasına rağmen kitapta ön görülen bilim kurgu sahnelerini yazarın ileri görüşlülüğü

1966’da Çekilen İlk Filmin Afışı

2018’de Çekilen İkinci Filmin Afışı

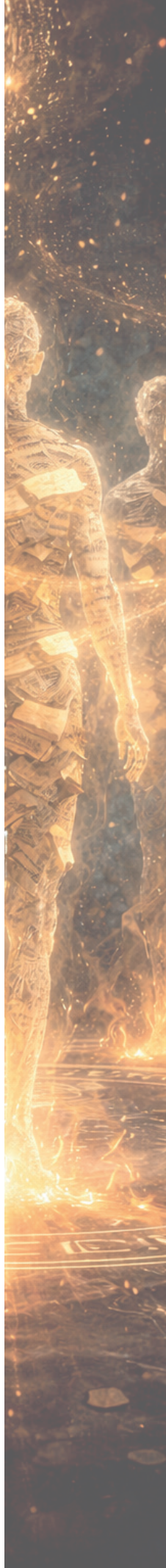
olarak görüyorum. Örneğin “taşı” adı verilen robot köpekler, kendisine verilen tüm kokuları takip ederek üstün koku alma duyusuyla gerekli tüm düşmanları yok edebiliyor. “Ses kapsülü” adı verilen görünmeyen küçük cihazlar kulak içine yerleştirilerek insanlar arasında kablosuz bir iletişim sağlıyor. Evlerde tüm duvarlardaki büyük TV ekranları beynimizi yıkarken, tüm yollar, şehirler donatılan reklam panoları ve ekranlarla her saniye değişen görüntüleriyle insanları büyülüyor. “Böcek” adı verilen robot taksiler ulaşımı sağlarken, acil servislerde “robot doktorlar” baş kahramanımız itfaiyeci Montag’ın intihar eden karısının mide ve dolaşım sistemini temizliyor.

Montag baskın yapılan bir evde kitapların saklandığı gizli bölüme giriyor

Montag, amirinin gözetiminde alev silahıyla kitap yakarken

Tüm görevleri kitapları ve gerekirse kitap bulunan evin tamamını yakmak olan itfaiye teşkilatının başarılı erlerinden Montag bir gün yaktıkları evlerden birisinden bir kitap çalar. Romanda kitabın adı belirtilmez ancak filmde Dostoyevski'nin "Yer Altından Notları" olarak gösterilir bu kitap. Montag'ın kitaplarla tanışmasına ve merak ettiği o büyülü dünyaya girmesine yol açan bu eylem zamanla büyür ve Montag'ın evi sakladığı kitaplarla dolar. Zamanla Montag tanıştığı bazı gizemli isimlerin de aslında gizli gizli kitap okuduğunu ve sakladığını fark eder. Ancak zamanla itfaiye teşkilatı amiri Yüzbaşı Beatty bu durumun farkına varır ve Montag'ı deşifre eder. Bunun üzerine kaçan Montag, kitap okuyan insanlara katılır ve fark eder ki toplulukta her insan bir kitaptır. Herkes bir kitabı ezberlemiştir ve aslında kitaplar yakılsa bile asla yok edilememiştir.

“Montag, bir gün Platon’un Devlet’ini okumak ister misin?”

“Elbette”

“Ben Platon’un Devlet’iyim. Marcus Aurelius’u okumak istersen, bay Simmons Marcus’tur”

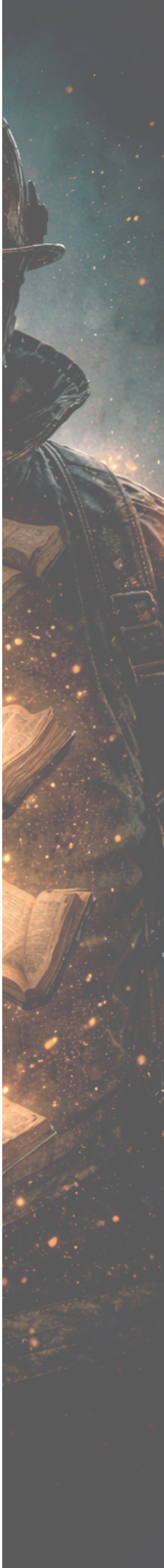
“Ayrıca şu günabkar politik kitap olan “Gulliver’in Gezileri’nin yazarı olan Jonathan Swift ile tanışmanı istiyorum. Şu diğer arkadaş Charles Darwin ve şu da Einstein’dir.”

Romanda Ray Bradbury’nin itfaiye ve ateşle ilgili kullandığı çok sayıda sembol de dikkati çekiyor. İtfaiyecilerin “Semender” rozetleri taşımaları (ateş içinde yaşadığına inanılan turuncu renkli bir tür sürüngen), Anka Kuşu (yanıp daha sonra küllerinden doğan kuş) armaları olması, arabalarında, üniformalarında, şapkalarında ve düğmelerinde bu sembolleri taşımaları oldukça etkileyici bir şekilde tasvir edilmiş.

Zaman zaman Matrix filmi, zaman zaman da Orwell’in 1984 isimli eseri tadında bir distopya kitabı olan Fahrenheit 451 romanının bence en güzel yanı tam bir kitap kurdu ve kütüphane düşkünü olan yazar Ray Bradbury’nin kitapların yok edilemeyeceğini anlatan en güzel distopyayı ve zıtlıkları kurgulamış olması.

“Fahrenheit 451”, 1966 yılında Francois Truffaut yönetmenliğinde filme çekilir. Bu ilk versiyonda baş rollerde Oskar Werner ve Julie Christie oynamaktadır. İlk film BAFTA ve Venedik Film Festivallerinde ödüller alır. Daha sonra 2018 yılında yönetmen Ramin Bahrani tarafından bir kez daha filme alınır. Her iki film de oldukça başarılı ve okurlarımızın seyretmesini öneririm. Ancak ilk filmin günümüzden 60 yıl kadar önce çekilmiş olması nedeniyle beklenen görsel etkiyi yapamayacağını dikkate almalıyız. Ayrıca ilk film orijinal

kitaba çok sadık kalmadan ve kadın baş rol oyuncusu Julie Christie'nin çok ön planda olduğu bir senaryoyla çekilmiş.

2018 yılında İran asıllı Amerikalı yönetmen Bahrani tarafından çekilen ikinci film ise bence daha başarılı olmuş ve çok daha etkileyici görsel efektler içeriyor. Özellikle alev püskürten itfaiyeci silahları sinematografik açıdan oldukça etkileyici. Her iki filmin de kitaba çok sadık kalmadığını, orijinal senaryonun yönetmenlerce epey değiştirildiğini söylemek gerek ancak son çekilen film romanın ana fikrini aktarmakta daha başarılı olmuş.

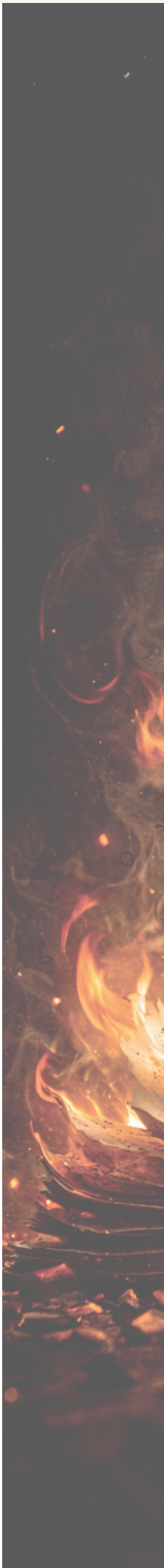
Son filmde itfaiye eri Montag siyahi oyuncu Michael B. Jordan tarafından canlandırılıyor. Ona eşlik eden itfaiye amiri rolündeki kötü karakter yüzbaşı Beatty'i oynayan Michael Shannon da çok başarılı bir oyunculuk çıkarmış. 100 dakikalık filmin girişi de çok etkileyici. Çakan bir kibritle ve yanmaya başlayan kitaplarla jenerik başlıyor ve bu girişte Darwin'in türlerin kökeni kitabından, Herodot, Goethe, Kafka gibi birçok yazar ve Lolita, Dönüşüm gibi kitaplar ve Hitler'in kitap yakma törenlerinden kesitler bir resmi geçit yapıyor.

İtfaiye aracı üzerindeki Semender logosu

Turuncu Semender

Yönetmen Ramin Bahrani ve itfaiye eri Montag ile yüzbaşı Beatty